

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Ćwiczenia wprowadzające składnię nazw miast

Klasa / czas trwania lekcji

klasa III / 1 godzina lekcyjna

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; uświadomienie obecności tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym nazewnictwie wybranych miast europejskich; wdrażanie uczniów, również ze SPE, do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym; kształtowanie kompetencji kluczowych
- **szczegółowe:** uczeń tłumaczy z języka łacińskiego nazwy miast występujące w składni; wymienia łacińskie nazwy wybranych współczesnych miast europejskich; uzupełnia zdania właściwymi formami deklinacyjnymi; formułuje zasadę użycia przypadków w składni

Metody

podające- wyjaśnienie; aktywizujące: dedukcyjna, problemowa, zabawa dydaktyczna; ogładowe: pokaz; inne: gramatyczno-tłumaczeniowa; analityczna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa, indywidualna

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik)
2. strona internetowa: *Marcus Tullius Cicero, De amicitia* <<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:2007.01.0040>> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. Danka Jolanta, Kaźmierczak Małgorzata (1998). *Język łaciński dla anglistów*. Łódź, UŁ
4. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]

Opis przebiegu lekcji

Po podaniu celów lekcji przypominane są informacje nt. siedmiu cudów świata. Uczniowie wymieniają miejsca, gdzie znajdowały się zabytki. Następnie nauczyciel wyświetla na tablicy zdania (zał.1), które uczniowie tłumaczą i analizują pod kierunkiem nauczyciela. Wspólnie formułowana jest zasada stosowania składni nazw miast. Nauczyciel wyświetla łacińskie nazwy miast europejskich oraz zadaje uczniom pytania: *Ubi habitas? Unde revertisti? Quo veheris?* etc. Uczniowie odpowiadają wybierając dowolną nazwę miasta. Kolejne ćwiczenie to tworzenie dialogów w języku łacińskim zawierających składnię nazw miast; uczniowie

przygotowują je w parach. Następnie indywidualnie uzupełniają zdania odpowiednią formą deklinacyjną podanej nazwy miasta (zał. 2). Po krótkiej rekapitulacji wiedzy nauczyciel zadaje pracę domową (zał.3).

Zał. 1. a) Antiqui Babiloniam profecti erant muros Semiramidis visitatum. b) Babiloniā Ephesum vecti erant templum Dianae visum. c) Olympiae clarum simulacrum Iovis visitari poterant.

Zał. 2. Podaj nazwę miasta w przypadku zgodnym ze składnią nazw miast oraz przetłumacz zdania: 1. Archimedes ... vixit (Syracusae, - arum). 2. Lycurgus ... ortus est (Lacedaemon, - onis). 3. Marcus mox ... Romam properabit (Berolinum, -i). 4. Opulenti Romani aestate ... profecti sunt (Baiae, - arum). 5. Nos theatrum ... libenter visitabimus (Epidaurus, -i).

Zał. 3 I. obowiązkowa: Wpisz do zeszytu krótką notę biograficzną nt. życia i twórczości M. T. Cicerona. II. dla chętnych: Przetłumacz i dokonaj analizy gramatycznej pierwszego akapitu traktatu Cicerona De amicitia z podanej strony internetowej.

Komentarz metodyczny

Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów zawartych w podstawie programowej: I, 2 d, 6, 7, 8 m, III 1-5. Podczas zajęć kładziony jest nacisk na kształtowanie następujących kompetencji: przetwarzanie i przyswajanie nowej wiedzy, komunikatywność, inicjatywność i kreatywność. Służą temu specjalnie dobrane metody (dedukcyjna, problemowa, zabawa dydaktyczna, analityczna) oraz formy pracy (grupowa). Umiejętności te mogą okazać się niezbędne dla młodych ludzi podczas planowania kariery edukacyjno-zawodowej. Zaleca się, aby podczas prowadzenia lekcji działania nauczyciela zgodne były z zasadami konstruktywizmu, według sugestii zamieszczonych w programie. Lekcję tę najlepiej będzie przeprowadzić bezpośrednio po zajęciach nt. siedmiu cudów świata starożytnego. Można bazować wówczas na świeżej wiedzy uczniów, którzy dzięki dedukcji, niejako automatycznie przetłumaczą zdania z nową konstrukcją składniową. Ważne jest, aby podczas wprowadzania łacińskich nazw miast zwrócić uwagę na podobieństwa z nazwami nowożytnymi. Uświadomi to uczniom obecność tradycji greckiej i rzymskiej we współczesnym nazewnictwie geograficznym. Proponowane formy pracy to zbiorowa, grupowa i indywidualna. Indywidualnie uczniowie odpowiadają na pytania i „mierzą się” z ćwiczeniem utrwalającym, aby sprawdzić stopień przyswojenia nowego materiału. Ćwiczenie w formie dialogu wymusza pracę w parach. Ze względu na formy pracy oraz proponowane metody, liczba uczestników zajęć nie powinna przekraczać 20. Polisensoryczny charakter ćwiczeń ma na celu zaktywizowanie wszystkich uczniów, również tych ze SPE. Dla szczególnie zainteresowanych przedmiotem przeznaczona jest dodatkowa praca domowa,

która przyczyni się do doskonalenia techniki przekładu tekstu oryginalnego. Aby zmotywować uczniów do wykonania trudnego zadania dodatkowego nauczyciel może obiecać wystawienie oceny za poprawny przekład. Obydwa zadania pracy domowej dotyczą wybitnej postaci antyku – Marka Tulliusza Cyncerona. W celu utrwalenia nowo poznanej składni proponuję na następnych zajęciach tłumaczenie tekstu, którego bohaterem jest właśnie ww. mówca i filozof rzymski (Danka, Kaźmierczak, 1998: 99 n.). Lekcję można poddać ewaluacji techniką „plusy i minusy”. Jej szczegółowy opis został zamieszczony w programie.